

Rola podatków w kształtowaniu sytuacji finansowej rodzin

Marek Kośny
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Agenda

Zmiany obciążeń podatkowych

Konsekwencje dystrybucyjne

Rekomendacje

Dochody podatkowe

	Wzrost 2001-2021 (%)	Wzrost 2001-2022 (%)
Dochody podatkowe budżetu państwa	263	281*
Przeciętne wynagrodzenie	175	201**

* Wg założeń przyjętych w ustawie budżetowej na rok 2022

** Dla średniej wartości z I i II kwartału 2022 roku

Dochody podatkowe wzrosły (w relacji do przeciętnego wynagrodzenia)
o **32% w latach 2001-2021**

Zmiany poziomu obciążeń 2001-2016 (2014)

Odsetek przeciętnego wynagrodzenia (%)	Przybliżona wartość referencyjna dla 2022 (PLN)	Obciążenia publicznoprawne (PIT, ZUS, ZDR, VAT, akcyza) (%)		Różnica (punkty procentowe)
		2001	2016 (2014)	
30	1900	33	38	5
50	3200	37	45	8
70	4400	40	48	7
90	5700	40	50	10
150	9500	38	51	13
250	15800	40	49	9
350	22100	40	44	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

Kośny M. (2007), Podatki a dobrobyt społeczny, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław

Chrostek P., Klejdysz J., Korniluk D., Skawiński M. (2019), Wybrane aspekty systemu podatkowo-składkowego na podstawie danych PIT i ZUS 2016, Opracowania i Analizy MF, Warszawa

OECD (2014), The Distributional Effects of Consumption Taxes in OECD Countries, OECD Tax Policy Studies

Zmiany poziomu obciążeń 2001-2016 (2014)-2022

Odsetek przeciętnego wynagrodzenia (%)	Przybliżona wartość referencyjna dla 2022 (PLN)	Różnica 2001-2016 (2014) (punkty procentowe)	Zmiana 2016-2022 (PIT, ZUS, ZDR, punkty procentowe, nominalnie)
30	1900	5	-4
50	3200	8	-6
70	4400	7	-2
90	5700	10	-1
150	9500	13	1
250	15800	9	7 (?)
350	22100	4	7 (?)

Źródło: opracowanie własne

Oczekiwane zmiany w innych obszarach

Dochód	Obszary zmian		
	Odsetki od kredytów i pożyczek	Inflacja	Nowe transfery (antyinflacyjne)
Niski (do 5000 brutto)	—	— —	++
Średni (5000-16000 brutto)	— —	— —	+
Wysoki (pow. 16000 brutto)	—	—	0

Oczekiwany wpływ na sytuację obywateli:

— negatywny / — — zdecydowanie negatywny

0 brak istotnego wpływu

+ pozytywny / ++ zdecydowanie pozytywny

Oczekiwane konsekwencje

Rozszerzanie zakresu transferów, połączone z obserwowanym wzrostem podatków, oznacza dalszą redystrybucję od grup o wyższych dochodach (szczególnie grupy o dochodach średnich) do grup o dochodach niższych.

W kontekście szybkiego wzrostu minimalnego wynagrodzenia narasta dodatkowo poczucie spadku względnej wartości dochodu wśród grup pracowników, których dochód zbliża się do tej wartości.

Dochody a dieta

Wpływ dochodu na dietę nie jest jednoznacznie określony w literaturze – wyniki zależą m.in. od analizowanej kategorii dochodu (dochód gospodarstwa domowego, dochód mężczyzny, dochód kobiety).

Nowe badania sugerują jednak, że dieta (zwłaszcza prawdopodobieństwo urodzenia drugiego i kolejnych dzieci) rośnie wraz ze wzrostem dochodu (także dochodu kobiet) (Kornstad, Rønsen 2018) (Ghaznavi et al. 2022)

Pogorszenie (subiektywnej oceny) sytuacji materialnej oraz wzrost niepewności odnośnie do przyszłej sytuacji dochodowej stają się istotnymi barierami wzrostu diety.

Rekomendacje

Ograniczenie redystrybucji dochodów.

Kompleksowa analiza konsekwencji dystrybucyjnych przy zmianach opodatkowania.

Uwzględnienie zdolności podatkowej w opodatkowaniu – oparcie podatku dochodowego na tzw. ilorazie podatkowym, uwzględniającym sytuację rodzinną podatnika.

Dziękuję za uwagę!